

МИНИСТАРСТВО ЗА НАУЧНОТЕХНОЛОШКИ РАЗВОЈ И ВИСОКО ОБРАЗОВАЊЕ
ЈУ ЦЕНТАР ЗА ДРУШТВЕНО-ПОЛИТИЧКА ИСТРАЖИВАЊА
РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ

Бања Лука, 23.02.2024. год.

Малигни утицај страних интереса кроз злоупотребу медија

У савременом друштву медији су постали незаобилазна чињеница која у великој мјери обликује перцепцију јавности. У случајевима покушаја остваривања злонамјерних политичких и других интереса глобалних центара моћи, свједочимо и малигном утицају на стабилност и развој појединих друштава, држава или читавих региона. Идентификација њихове улоге као кључног средства креирања јавног мњења постаје све значајнија у контексту глобалних међународних односа, посебно када се анализира утицај страних фактора на медијски простор Републике Српске, Босне и Херцеговине, те ширег региона, гдје се сусрећу различити интереси и геополитички утицаји. Медији су данас арена у којој се одвијају сукоби и такмичења између различитих политичких, економских и културних ентитета. Како медији постају свеprisутни канали информација, провођење анализе њихове улоге императивно је за разумијевање механизма обликовања јавног мњења и утицаја на политичке, економске и културне токове на глобалном нивоу. Они су увелико постали средства поробљавања и уништавања слободномислећег човјека и његовог темељног идентитета, али, истовремено, остали средства борбе за слободу и сувереност (случај Џулијана Асанжа). Један од илустративних примјера јесте и недавни интервју америчког новинара Такера Карлсона са Владимиром Путином, те однос западних мејнстрим медија посљедњих година према обојици. Овај примјер је добар, својеврсни лакмус папир који показује стварна настојања, жеље и потребе глобалне и локалне заједнице и њихових становника (број прегледа и реакција на интервју), те малигне планове и циљеве одређених свјетских центара моћи и мејнстрим медија који су у њиховој служби.

У постдемократским друштвима, која се данас декларишу као мајка истинских вриједности, слободе, правде и једнакости, становништво се покушава држати под контролом, дјеловањем на мисли и производњом жеља. То је нарочито постало могуће појавом мас-медија. Систем који намеће ставове и вриједности, контролише наше жеље и потребе, утиче на наше активности, на наша прихватања и одбијања, називамо пропаганда. Најлакши начин препознавања пропаганде у односу на утврђене чињенице јесу покушаји спречавања извора и носилаца пропаганде да се научно-стручно провјерава истинитост наратива који презентују.

Примјер кориштења пропаганде и моћи медија најлакше је уочити у изборним кампањама у САД. Тренутно је пред очима јавности борба Трампа за кандидатуру на предстојећим изборима који чекају САД и спречавање његове кандидатуре под сваку цијену, гдје пропаганда у комбинацији са силом дјелује потпуно огољено. Треба нагласити да пракса пропаганде у Америци датира од периода прије Другог свјетског рата, када је успостављена и прва америчка агенција за пропаганду. Звала се Одбор за јавне информације. Одатле креће малигно дефинисање многих појмова који се данас користе за оправдавање америчких интервенција, а један од њих је и појам „агресора”. Кроз историју имамо бројне примјере „америчке демократије”, акција против „агресора” у Вијетнаму, Ираку, Ирану, Сирији, Југославији, Србији, Босни и Херцеговини, Републици Српској и другим земљама у којима групације из америчке администрације и политички Запад имају интересе и кроз медије примјењују моћ контроле пропагандом. Ти „агресори” су, наравно, били домицилни народи тих земаља, који су бранили свој систем вриједности, своје животе и сувереност.

У контексту наше тренутне политичке ситуације, разне пропагандне методе користе се да би се одвратила пажња од одузимања власничког листа / тапије народу над Републиком Српском и то утицајем на њене институције и носиоце власти. Медијски напади на институције Републике Српске савршен су примјер дјеловања стране пропаганде. Заједно са осталим облицима инвазивног дјеловања страног фактора и политичког Сарајева кроз наметнута законска рјешења, измишљене судске поступке, иницирање и провођење истрага, агресивну и неприкладну политичку реторику, застрашивање, дехуманизацију, криминализацију и сатанизацију Републике Српске, њеног становништва и руководства и бројне друге активности, постоји задатак да

Република Српска буде поништена као уставноправна категорија, република српског народа. Такав исход ставио би под контролу и на располагање страним узурпаторима, између осталог, и сва природна богатства овог поднебља, док би народ остао потлачен и незаштићен. Треба нагласити да медијско-пропагандна дејства страног фактора не дјелују парцијално, већ у контексту региона, и постоје јасне индикације о усмјерености таквих активности на поништавање српског фактора на цијелој територији коју насељавамо.

Креатори пропаганде користе разне стратегије да би манипулисали људима кроз медије, а које примјећујемо и у нашем друштву. То указује на потребу за развојем додатне медијске писмености како би се грађанима омогућило критичко и свјесно конзумирање информација и препознавање оваквих манипулација. У Босни и Херцеговини медији су често под утицајем одређених страних политичких и интересних група и појединаца који кроз злоупотребу разних врста медија пројектују и остварују личну корист. У чијем су власништву одређени, нарочито страни медији, најчешће је упитно, а управо од тога зависи квалитет и резултат извјештавања. То јест, наратив који се пласира већином је политички или економски интерес власника медија или медијских групација, а не нужно стварна слика догађаја. Евидентан је проблем са интернет-медијима. Бројни су случајеви портала без импресума, чија објективност и валидност информације због тога постаје упитна. Најскорији случај непрофесионалног и очигледно плаћеног блаћења лика и дјела преко портала без импресума јесте случај хајке на Пејку Медих, истакнутог новинара из Републике Српске. Госпођа Медих је као бескомпромисни професионалац једна од директних жртава страног малигног утицаја.

Треба нагласити да поред јавног медијског сервиса, који је одговоран за културно-образовни и информативни програм једног друштва, постоје различити профили медијских садржаја, као што су индустрија забаве, сапунице, ријалити-програми, филмови, друштвене мреже, сензационалистички портали, жута штампа и слично. Они су усмјерени на масовну публику и већином имају задатак да одврате пажњу становништва тј. циљане јавности од суштински важних питања за њихову заједницу и нацију. Циљ оваквог недобронамјерног дјеловања јесте да одређено друштво и појединац постану опчињени и опсједнути туђим животима, секс-скандалима, познатим појединцима, њиховим проблемима или нечим сличним. Било чиме, само да им се помрачи слика реалности, да се избаце из менталне равнотеже, убиједу у пропаст

друштва, непостојање излаза из предимензиониране пројекције одређених изазова, односно, да се омете или спријечи могућност критичког сагледавања и промишљања реалности.

Такође, у медијима имамо свеприсутну употребу емотивних реакција умјесто рационалног размишљања, која представља један од начина креирања јавног мњења. Бројни ТВ садржаји циљано код гледалаца изазивају јаке емоције, а познато је да људи лако прихватају ставове који им се пласирају док су обузети страхом, срећом, тугом или љутњом. Умјесто критичког рационалног размишљања, појединац се ставља под утицај емоција, како би се манипулисало његовом перцепцијом и ставовима.

Малигним страним изворима пропаганде важно је увјерити људе да је све што виде на њиховим медијима истина, да је прихватљиво и модерно бити неинформисан и незаинтересован за национално питање, традицију, културу и науку. У нашем друштву су све видљивије посљедице ове методе манипулисања. Систем вриједности нам је нарушен, а млади су поробљени погрешним ставовима о животу. Старлете, насилници, те морално, ментално и сексуално настрано понашање стављени су на пиједестал, а породица, наш културни идентитет, јавни и приватни морал и етика, одговорност, знање и честитост цинично исмијавани. На овај начин медији под контролом малигних страних фактора преобликују свијет и свијест, а у нашем друштву руше традиционални систем вриједности ради потпуног растакања и уништења виталности нације.

Токсични медији који нарушавају систем вриједности промовисањем штетних трендова наша су свакодневица. Такође, скретање пажње на суштински неважне теме док се фундаментална национална питања подривају слике су наше стварности још од 90-их. Страни високопозиционирани цивилни и војни званичници, попут генерала Веслија Кларка, некадашњег врховног команданта снага НАТО у Европи, под чијом комадом је вођена операција бомбардовања Југославије 1999. године, веома добро знају конструисати и искористити ситуацију. Ономад је на Косову, након свих превирања, управо Кларкова компанија „Envidity Energy ltd” од албанске власти из Приштине добила право да експлоатише трећину тренутно окупиране територије Косова и Метохије у потрази за угљем. Није изненађење ни његов састанак из 2022. године са Куртијем на тему соларне енергије, јер, зачудо, Весли Кларк посједује компанију која се бави управо производњом соларне енергије.

Са ове стране Дрине малигне активности пропаганде не јењавају ни данас. Поданички актери власти из Федерације конструишу отимање надлежности Републици Српској над њеном територијом спорним антидејтонским законима. Пред очима домаће и свјетске јавности суде институцији предсједника једне републике, обмањујући методама најсуровије пропаганде. Циљани напади на личности како би се дискредитовали конкретни појединци методе су врсне замјене теза која је на територији Републике Српске изузетно присутна.

Код нас је препозната дуготрајна, непрестана и активна изложеност страном малигној софистицираној пропагандној кампањи која, заједно са другим методама, комбиновано вођеним споља и изнутра, има негативан утицај како на Републику Српску тако и на српски народ у цјелини. Неопходно је предузети својеврсно додатно освјешћивање становништва о постојању препознатог штетног дјеловања пропаганде. Такође, потребно је и доношење адекватних законских рјешења у РС у погледу заштите од страног малигног медијско-пропагандног утицаја. Институције Републике Српске свјесне су оваквог дјеловања и приликом доношења одређених одлука воде рачуна о активностима стране пропаганде.

Научна заједница и институције знају да се ниједна активност која нарушава стабилност и напредак Републике Српске не дешава спонтано већ иза свих њих стоји тенденциозна намјера одређених фактора, како спољних тако и унутрашњих. Сваки грађанин треба сам да извуче закључке и схвати гдје нас воде активности страних, а и домаћих фактора, који немају добре намјере према нашем народу и Републици Српској.